

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. De homicidio ex occasione subitæ rixæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

irregularis per se fiet ille, qui dedit. Ratio est, quia ejusmodi medicamenta, quæ sunt causa tanti effectus, præferuntur factum ejiciendi, cum sint, teste Gibal. *de Irreg. loc. cit. numero 17.* persæpe admodum violenta, timere semper debent, ne mortem afferant. Per se, inquam, unde in foro externo pronuntiaberis semper irregularis. At, si coram Deo nihil periculi mortis prævidisti, nec ullo modo dubitasti, mors sumentis erit tibi verè, & per omnia casualis; quæ juxta superius dicta, te in foro conscientie irregulare facere, non possem.

32. De Tertio, & Quarto, hoc est de dantibus medicamentum fecunditatis, vel amatorium, benignius loqui, concedimus; facile enim eos excusamus ab irregularitate, quia hæc medicamenta non solent simili esse violentia. Expendendum nihilominus est genus medicamenti. Quod si periculosum est, deque periculo tu subdubitasti, irregulare (si illud sumens moriatur) te omnino facimus, quia tunc causa ejus interitus fuit: Si ne dubitasti quidem, irregularem te doctrina hæcenus explicata non faciet.

33. Prædictis non obstat Jus Civile, quod tradentes, portionem abortivis, vel medicamentum amatorium morte damnat. Non obstat, inquam, quia id in Legibus Civilibus disponitur. At non semper, quod punitur à Civilibus Legibus pœna mortis, punitur à Jure Canonico pœna irregularitatis. Sic punitur morte peccatum nefandum à jure Civili, at non punitur irregularitate à Jure Canonico. Lege Covar. in *Clement. Si furiosus. p. 2. initio num. 3.* Gomez *variar. T. 5. cap. 3. num. 33.* Carer. in *pract. crimin. de homic. §. 1. §. 2. §. 26. num. 103.* Gibal. *c. 4. q. 2. de Irregul. num. 16.* alioque qui prædictas leges afferunt.

§. V. De Homicidio ex occasione Adulterii.

1. **A**lertio prima. Si adulter ex circumstantiis prævidit adulteram esse à suis occidendam, nec sufficienter cautè se gessit, in removendo periculo, erit, sequuta morte, irregularis, non quidem ex adulterio, quod ex se non est causa proxima mortis, seu non est actio sufficienter directa ad mortem inferendam, sed ex memorato periculo, in quod, spectatis illis circumstantiis Adulter conjicit Adulteram, quamvis volentem, quia, neque is, neque hæc Domini sunt vitæ.

2. Si vero sint ex circumstantiis, ut ejusmodi periculum non auferat, irregularis non erit. Ita Suar. *de Conf. d. 46. §. 1. n. 12.* Sayr. *de Conf. l. 7. cap. 5. n. 12.* Farin. *frag. d. p. 2. V. Irreg. n. 505.* alique; quæ Doctrina conciliat Doctores, quorum aliqui affirmant ex adulterio posse oriri irregularitatem.

3. Quod si periculum mortis prævidisti, & illam intendisti, te esse certo irregularem diximus §. 7. n. 17. Atque hæc monitio custodienda est etiam in sequentibus alertionibus.

4. Alertio secunda. Si committas adulterium, etiam incautè, unde maritus advertens uxoris infidelitatem, se ipsum, propter dedecus inde sibi exortum, occidat, tu irregularis non eris. Ratio est, quia more humano prævidere quidem, & timere poteras de morte uxoris, at de morte Mariti non item. Idem dic, si adultera, ne à marito occidatur, maritum occidat. Fateor tamen, si in aliquo raro casu occasiones has prævidisses, nec sufficienter cavisses, difficile est, te non pronuntiarì irregularem, quia, sic, non solum remotam occasionem dedisti talium occasionum, sed verè causam proximam; ad irregularitatem enim contrahendam ex homicidio casuali, non est necesse, ut immediatè sis causa mortis, sed satis est, si à te actio fiat, ex qua prudenter timeatur mortis periculum, quod sufficienter non caveatur, ut dictum est *suprà §. 3. num. 2.* Sic si mittas puerum ad aquam educendam à puteo, advertens ad periculum pueri, si is demergatur, eris irregularis, ut *suprà* diximus

quia, quamvis missis aquatum non sit ex se actio conjuncta, seu ordinata ad hominis mortem, est tamen in his circumstantiis, atque adeo ejusmodi missio erit in materia homicidii injusta.

5. Alertio tertia. Si, inter colloquendum, referas adulterium mulieris coram marito, vel Oram confanguineis, unde adultera ab aliquo ex his occidatur, irregularitatem non effugies, quia, in hac circumstantia, injusta causa est homicidii. Idem erit; si referas quo Corri-
vali copulam cum femina, quam Corri-
valis petit, unde is feminam occidat. Ratio est, quia in his circumstantiis solet fieri ejusmodi Decisio, & tu eam prævidisti, vel de ea dubitasti, ut supponimus. Quod si nullo modo de ea suspicatus es, vel erant ex circumstantiis, ut timenda prudenter non esset occasio timere tu non deberes irregularitatem. Ita Gibal. *de Irreg. cap. 4. quæst. 2. num. 15.* Et sanè in foro externo Episcopus per indicia, & per ea, que contingere solent, judicabit in prædictis de tuo incurfu in irregularitatem. At in foro interno tua te conscientia, adhibito sapientum consilio, condemnabit, vel absolveret.

6. Si ducas uxorem amasiam, quam prætebatur alius Corri-
valis, unde is idem Corri-
valis ipsam occidat, profecto, si hanc occisionem non prævidisti, certo non es irregularis, at, si eam prævidisti, licet eandem non intenderis, te esse irregularem putat P. Prates in *manifesto Irreg. d. 4. cap. 3. §. 3. num. 24.* contra Maiolum, *de Irreg. lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 16.* quia in hac circumstantia causa es mortis. Sed mihi placet sententia dicti Maioli, qui hunc etiam in posteriore hoc casu liberat ab irregularitate, & quidem nihil laborans de ejus ratione, illam ego satis validam assero, quia sine peccato mortali contra Iustitiam in materia homicidii non incurritur irregularitas, ut *suprà* vidimus: at, quod peccatum contra Iustitiam committit is, qui amasiam legitime uxorem ducit? Imputet sibi Corri-
valis, si id ipsi non placet.

7. Alertio quarta. Si Judex, legitime procedens, de delicto delato, & probato adulteram damnet, v. g. ad inclusionem in Monasterio, maritus autem eam interficiat, non erit Judex irregularis; erit vero, si non legitime procedat, ut, si v. g. adulterium, quod erit occultum patefecit. Prior pars hujus alertionis manifesta est, quia, dum judex iustum judicium profert, non peccat, imò meretur, unde illa mors nullo modo ipsi tribuitur, sed malitiæ mariti. Posterior pars probatur, quia tunc judex, extendendo fines officii sui, causa est homicidii, Lege Maiolum, *loc. cit. n. 15.* & Ugolinum *de Irreg. cap. 5. §. 7. n. 2.* Semper autem intelligo, si de periculo subdubitaverit, si circumstantia periculum portendebant, nec sufficienter cavet, &c.

§. VI. De Homicidio occasione subita rixe.

1. **R**ecole, homicidium voluntarium esse, & dici illud, quod fit sub expressa intentione occidendi, quale est illud, quo, quis sive occidit, sive occidere aliquem mandat, directè, ut eum inter vivos non amplius esse velit; atque de hoc disputabimus latè paulo post, homicidium autem casuale, de quo hæcenus egimus, est illud, quod fit præter intentionem agentis, quale est illud, quod aliquis facit, non intendendo mortem, sed intendendo aliquid aliud opus, cui adnectitur per accidens mors alicujus, quam tamen ipse advertit, licet, ut dixi, non intendat.

2. Porro homicidium factum in rixa causam esse irregularitatis non est dubium, quia jam tunc injustè, ut supponimus, occiditur homo: Sed quæstio est, an illud dicatur, & sit absolute voluntarium, an casuale. Id, quod scire interest permaximè, nam ex Tridentino irregularitas ex homicidio casuali occulto est facilioris dispensationis, quam irregularitas ex voluntario, & propter alia, quæ dicentur inferius.

3. Quæstionis hujus decisio pendet ex verbis ejusdem
L 4 Tridentini.

Tridentini. Quoniam ergo nonnulli, ut Salced. Rodriq. Avila apud Castropal. de Cens. disp. 6. p. 15. §. n. 2. Coninch. disp. 18. n. 111. G. Hurt. de Irregul. d. 2. diff. 20. n. 66. Diana, Leandr. de Irregul. T. 2. disp. 10. quæst. 12. adducitque Didacum Perez dicentem, ita se sæpe respondiisse de hac questione consultum, aliquæ apud Dianam, mox cit. nomine homicidii voluntarii, cuius irregularitatem negat Tridentinum, posse Episcopos dispensare, intelligunt solum homicidium illud, quod per insidias, vel per industriam quis committit, quodque nos Itali vocamus (Apostato) homicidium autem factum in subitanea rixa, quamvis sit voluntarium, possitque dici esse ex proposito; tamen, quia non est (Apostato) ideo non excluditur (inquiunt) à potestate quam Tridentinum concedit Episcopis, quando homicidium est occultum, ideo consequenter in hac questione non debet vocari homicidium absolute voluntarium, sed casuale.

4. Contra vero alii, ut Mol. tom. 4. tr. 3. disp. 79. n. 7. Suar. de Cens. disp. 44. sect. 1. n. 3. Dian. part. 10. tract. 11. res. sol. 16. Castropal. loc. cit. num. 9. videtur initio esse in prima sententia, sed in fine se declarat pro secunda, quia putant, nomine homicidii voluntarii à Tridentino intelligi quodcumque homicidium directe volitum, sive sit per insidias, sive quocumque alio modo; homicidium autem factum in subitanea rixa, ut hic supponimus, sit omnino voluntarium directe, licet ex subitanea passione procedens ideo contendunt, in hac nostra questione illud non debere vocari casuale, sed absolute voluntarium & negari à Tridentino Episcopis facultatem dispensandi irregularitatem ab illo, quamvis occulto manantem.

5. Ego hanc posteriorem (quæ certe est communior) sententiam eligo, quia secus videtur vis inferri verbis Trident. sess. 14. c. 7. de Reform. Illud audi.

Cum etiam (inquit) qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari evelli debeat, quia sua voluntate homicidium perpetraverit, &c. Solus Summus Pontifex dispensat, &c.

Et paulo post: Si verò homicidium non ex proposito, sed casu fuisse commissum, narretur, &c. Episcopus dispensat, &c. modo tamen à nobis infra dicendo §. 17. à num. 10.

6. Notas illam rationem formalem (quia sua voluntate homicidium perpetravit.) At ille, in subitanea rixa, iam sua voluntate perpetravit homicidium. Notas item illud (non ex proposito, sed casu.) At, qui in subita dicta rixa directe, & ex intentione occidit hominem, non dicitur casu occidere. Casu enim occidere, est, præter intentionem, & indirecte, aliud agendo (ut supra vidimus) occidere.

Hoc jam statuto; Irregularitates ortas ex occasione sequuta in subitanea rixa, de quibus dubitari solet per sequentesfigurationes casuum, percurramus.

Supervenientis occisio.

7. Evaginato gladio rixabar cum Antonio: id advertentes aliqui mei, sive amici, sive propinqui, sive exteri, accurrunt ad me defendendum, vel etiam expresse ad occidendum meum inimicum Antonium, ex quibus tamen unus interemptus ab Antonio, vel ab alio fuit, summe ego irregularis, qui nunquam huius, sed inimici mortem intendebam?

8. Respondeo, Si aliud non addas, ab irregularitate te immunem pronuntio, quia tu, nec intendisti, nec providisti hostis tui defensoris interitum. Ita Glossa in cap. Petrus, prima q. 4.

Dixi (si aliud non addas) nam, si concertando cum tuo adversario, conjecisses tuos amicos, seu famulos in necessitatem, ut ipsi gladios educerent, cum tu illos ad hoc periculosum, ut supponi debet, opus induxeris, irregularis eris, quia tunc causa mortis fuit.

Provocantium, & Aggredientium occisio.

9. Convocavi amicos, sive expresse, sive tacite, ad rixam, seu ad homicidium committendum, inducens, sed inde factum est, ut unus, vel plures ex his amicis conciderint, & mortui sint; summe ego irregularis, quod horum interitum nullo modo intendebam, imò ne occiderentur, strenue contra adversarios pugnavi?

10. Respondeo. In hoc eventu idem resolvendum erit, quod supra §. 3. à n. 6. resolvimus de eventu mortis mandatarii, nimirum esse probabile te esse, & te esse irregularem.

11. Idem, quod dico de te principali Auctore rixæ, dic de convocatis ipsis amicis, qui mortem effugerunt, nam, propter eandem rationem probabiliter erunt. Ita Filliuc. tract. 20. cap. 4. num. 12. & probabiliter non erunt irregulares. Ita idem n. 123. Pasqual. decis. 425. Supponit autem, nec à te nec ab amicis prædictis illos, qui deinde occisi sunt, fuisse conjectos in necessitate rixam committæ periculo: Si enim, ita fuisset, vos fore irregulares ex homicidio voluntario in causa, certum esset, sicuti modo in simili diximus, n. 8.

Fortuita occisio ejus, quem occidere non intendis, & Quia si plures occidas?

12. De eo, qui ex errore putans occidere sciam, vel hominem, alium hominem occidit, an incurrit in irregularitatem, lib. 6. in Decal. cap. 4. §. 4. à n. 23. à n. 25. putatum est latè. Hic ergo sequentem duntaxat casum propono, quem ibi explicare in mentem non venit.

13. Titius, in conflictu, tanto impetu in adversarium irruit, ut non solum eo ictu illum transfixerit, verum etiam alium hominem adversarii comitem, laqueum, duasne irregularitates ex duobus occisus contrahat Titius, an upam? Idem inquiri potest de occidente pugres unica bombardæ explosione, &c.

14. Responsio communis est, duas Irregularitates incurri, cum necessaria tamen distinctione, seu limitatione. Si enim Titius duas illas occisiones prævidit, vel de eis dubitavit (ut certe regulariter contingit, si cadat aliquis ex comitantibus adversarium) duplicis est obnoxius Irregularitatis, alterius, ob homicidium voluntarium directe intentum inimici, alterius, ob homicidium casuale non intentum, sed prævisum, & non si fugaverit cautum. At vero, si Titius occisionem alterius nullo modo prævidit (ut facile occurrere potuit, si ceciderit aliquis omnino casu illac transiens) unica tantum Irregularitati subjacebit, quia secundum homicidium fuit Titio pure, & plenè casuale. Id autem intellige (ut supra vidimus in similibus) in foro conscientie, nam forum externum propter actionem tam proximè annexam occisioni secundi hominis, etiam propter hanc, te secunde Irregularitati subijcet.

15. Dixi (Responsio communis) nam cum hic alibi unica tantum actio peccaminosa, atque adeo in sententia multorum unum tantum peccatum modo alibi explicato, possit aliquis dicere etiam unicam incurri Irregularitatem, sicuti in sententia probabilis unica incursa esset excommunicatio, si illi duo simul occisi fuissent Clerici: quam probabilitatem nos ex Leandro admittimus in materia excommunicationis. Quod autem in materia Irregularitatis, dicam infra à hoc cap. 15. §. 10. à n. 16. commodius. De dubio in prædictis iterum monito, ut locutum esse supra cap. 5. §. amice.

§. VII. De Irregularitate ex homicidio voluntario physice patrato.

Quale illud sit, & quando intelligitur esse commissum?

1. Diximus §. 2. num. 4. & num. 21. Homicidium voluntarium esse illud quod quis committit, directe illud volendo, sive prima, volendo illud immo-